

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Gf.III.30.338/2016/5. szám

A Szegedi Ítéltábla a Dr. Ember Alex ügyvéd által képviselt **I.rendű felperes neve** a I.rendű felperes címeszám alatti székhelyű **I. rendű**, Dr. Fekete-Szabó Tamás ügyvéd által képviselt **II.rendű felperes neve** II.rendű felperes címeszám alatti székhelyű **II. rendű felperes** által – a Kozmáné dr. Hortobágyi Helga ügyvéd által képviselt **alperes neve, alperes székhelye** szám alatti székhelyű **alperes** ellen szerződésszegésből eredő követelés iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2016. július 5. napján kelt 6.G.40.108/2015/26. számú ítélete ellen a felperes által 28. sorszám alatt előterjesztett fellebbezésre tekintettel lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T:

Az elsőfokú bíróság ítéletét **részben megváltoztatja** és kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I. és II. rendű felpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 23.047.500,- (Huszonhárommillió-negyvenhétezer-ötszáz) forintot, valamint ezen összeg után 2013. november 30. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett időszak minden naptári félévének első napján érvényes jegybanki alapkamat 8% ponttal növelt mértékű késedelmi kamatot, továbbá 40 eurónak a Magyar Nemzeti Bank késedelmi kamatfizetési kötelezettség kezdő napján érvényes hivatalos deviza középárfolyamának megfelelő forint behajtási költségátalányt.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a II. rendű felperesnek 2.761.844,- (Kettőmillió-hétszázhatvanegyezer-nyolcszáznegyvennégy) forintot, valamint ezen összeg után 2013. november 30. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett időszak minden naptári félévének első napján érvényes jegybanki alapkamat 8% ponttal növelt mértékű késedelmi kamatot, továbbá 40 eurónak a Magyar Nemzeti Bank késedelmi kamatfizetési kötelezettség kezdő napján érvényes hivatalos deviza középárfolyamának megfelelő forint behajtási költségátalányt.

Mellőzi a felperesek elsőfokú perköltségben marasztalását, és az elsőfokú eljárási illetékekkel kapcsolatos rendelkezést.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I. és II. rendű felpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 1.500.000,- (Egymillió-ötszázezer) forint első- és másodfokú eljárási költséget.

Kötelezi az alperest, hogy külön felhívásra fizessen meg az államnak 3.673.160,- (Hárommillió-hatszázhatvanháromezer-egyszázhatvan) forint le nem rótt első- és másodfokú eljárási illetéket, a további 1.554.000,- (Egymillió-ötszázötvennégyezer) forint le rótt illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S:

I.

A felperesek, mint egyetemlegesen jogosult megrendelők, valamint alperesi vállalkozó között 2012. november 13-án vállalkozási szerződés jött létre, melynek I. pontja szerint a felperesek megrendelték, a vállalkozó, mint nyertes ajánlattevő pedig elvállalta a megrendelői oldal által kiírt „**pályázat neve**” című pályázathoz kapcsolódó „**pályázat neve I. ütem**” elnevezéssel lefolytatott közbeszerzési eljárás során meghatározott feltételekkel elvégzendő építési beruházás kivitelezési munkálatait. A szerződés az építési kivitelezés mellett tervezési munkát is magában foglalt annyiban, hogy a 2/3. pont szerint a **település 1. neve-település 2. nevei** hídon átmenő kerékpárút szakasz vonatkozásában kiviteli tervek készítését is vállalta az alperesi vállalkozó. A szerződés tárgyának meghatározásában a **település 3. neve** és **település 2. nevea** között létesítendő kerékpárutat négy szakaszra osztották a kilométerszelvények pontos megjelölése mellett, melyeket a felek egyúttal finanszírozási szakaszoknak is tekintettek. A szerződésben rögzítették, hogy a vállalt munkák terjedelmét, műszaki követelményeit a közbeszerzési dokumentáció műszaki része (tervek, hatósági engedélyek, műszaki leírások, költségvetés, stb.), valamint a közbeszerzési eljárás során tartott helyszíni bejárás jegyzőkönyve, a vállalkozó ajánlata, köztük a beárazott költségvetése és a közbeszerzési eljárásban készült egyéb okiratok tartalmazzák. Az ezeken kívül még szükséges szakhatósági engedélyek, jóváhagyások megszerzése is az alperesi vállalkozó feladatát képezte. Az 1/3. pontban a vállalkozó kijelentette, hogy a munkaterületet megismerte, azt a feladat ellátásához szükséges mértékben és elvárható gondossággal tanulmányozta, ajánlatát ennek alapján tette meg. A vállalkozó kijelentette továbbá, hogy a szerződés alapidokumentumait és a megrendelő által rendelkezésre bocsátott összes dokumentumot saját felelősségére ellenőrizte, az azokban foglalt tényeket, előírásokat teljes körűen megismerte, azokat elfogadta, vállalkozói díját ezen adatok, információk figyelembe vételével kalkulálta. Ennek megfelelően felek a szerződésben átalánydíjként 230.475.708,- forint nettó vállalkozói díjat rögzítettek. A II/2.12. alpont szerint a vállalkozó a munkaterület átadás-átvételének napjától kezdve építési naplót vezet, ebben írásban rögzít minden olyan körülményt, mely a megvalósítással kapcsolatos. Felek képviselői 8 munkanapon belül tehetnek egymás bejegyzéseire hatályos nyilatkozatot. A szerződés VII/1. pontjában a vállalkozó kötelezettséget vállalt arra, hogy ha a szerződés II.2.2. pontja szerinti 2013. május 31-i teljesítési véghatáridő neki felróható okból késedelmet szenved, a megrendelő részére a késedelem idejére a teljes nettó vállalkozói díj 0,5%-a/naptári nap késedelmi kötbért fizet. A VII/4. alpontban a felek meghiúsulási kötbér alkalmazásának lehetőségét is kikötötték, melynek mértékét a nettó vállalkozói díj 10%-ában határozták meg. A kivitelezési határidőkhöz kapcsolódó egyéb feltételek között a VIII/8/2. pont rendelkezése szerint, amennyiben a vállalkozó a munkák szabályos és ütemes végzésében a vállalkozó érdekkörén kívülálló, elháríthatatlan külső ok miatt akadályoztatva van, köteles ezt a megrendelővel haladéktalanul közölni (nem az építési naplóba bejegyzéssel, hanem külön postai úton megküldött okirattal és telefonon). Ha pedig a munka megkezdése, illetve a folyamatos munkavégzés a megrendelő hibájából akadályba ütközik, a határidők a késedelem időtartamával meghosszabbodnak, feltéve, hogy ezen akadály pontos oka, kezdete és vége az építési naplóban feltüntetésre kerül. A közműtérkép pontatlanságára vagy hibáira hivatkozással a vállalkozó határidő-hosszabbításra nem jogosult (VIII.8.3. pont). A szerződés alapján végzendő munkák teljes munkavégzési időtartamát a felek 277 napban irányozták elő, mely a közbeszerzési eljárásban tett ajánlaton alapult.

Az ismertetett I. számú szerződéshez kapcsolódó építési napló első bejegyzése rögzíti, hogy a munkaterület átadása 2012. november 28-án megtörtént, de a további bejegyzés szerint 2012. november 28-tól 2013. április 14-ig a munkavégzés a folyamatos kedvezőtlen időjárás (hó és eső) és az elhúzódó tél miatt szünetelt. Első tényleges munkavégzésként 2013. április 14-től április 22-ig geodéziai munkák folytak, a bozótirtás ezt követően kezdődött meg. A munkaterületek átadása szakaszosan történt meg, a tényleges gépi munka ezt követően 2013. május 6-án kezdődött. A műszaki ellenőr a munkaterületen rendszeres ellenőrzéseket végzett, építési napló bejegyzései több

alkalommal is a munkavégzés felgyorsítására irányuló felhívásokat tartalmaztak.

A peres felek szerződésüket 2013. március 22-én írásban módosították, ekkor a teljesítési véghatáridőt 2013. május 31. napjáról 2013. augusztus 30-ra halasztották. Ennek indoka az volt, hogy a kerékpárút nyomvonalát több helyszínen, **település 3. neve** és **település 2. neve**a települések közti, ugyancsak ebben az időszakban létesített szennyvízvezeték gerinc, és bekötő vezetékai keresztezték, érintették, így a kerékpárút területének átadását csak 2013. március végéig, szakaszosan tudták vállalni a megrendelők.

Az alperesi vállalkozó 2013. július 19-én újabb szerződésmódosítást kezdeményezett, az elhúzódo tételre és a márciusi nagy mennyiségű csapadéokra hivatkozással a módosított teljesítési határidő 2013. szeptember 30-ig terjedő további halasztását indítványozta. Ehhez kapcsolódóan 2013. augusztus 21-én kötbérfelelősség alóli kimentés iránti kérelmet is előterjesztett a megrendelőkhöz. A 2013. augusztus 21-én felvett, és a peres felek képviselői által kölcsönösen ellenjegyzett jegyzőkönyvben megállapították, hogy a megvalósítás időtartamának 2013. augusztus 31-ről 2013. szeptember 30-ra történő meghosszabbítása indokolt. A megrendelői oldal nyilatkozata szerint ez időpontig kötbérfizetési kötelezettséget a vállalkozó terhére nem állapítanak meg.

A kivitelezés során a kerékpárút **település 2. neve**i szakaszánál a nyomvonalban akadályt képezett épület, villanyoszlopok, valamint a nyomvonalhoz túl közel eső fasor. Ezek miatt nyomvonal korrekciókat kellett a helyszínen végrehajtani, melyet áttervezés nélkül, a felek helyszínen eljáró műszaki képviselői közös egyeztetés alapján oldottak meg. A munkálatok utolsó szakaszában, 2013. október 15-i építési napló bejegyzéssel az építési ellenőr az aszfaltozási munkákat megfelelőnek találta, majd pedig 2013. november 8-án ugyan ő rögzítette, hogy az építési, javítási munkák befejeződtek, az építési naplót ezzel lezárta.

A műszaki átadás-átvételi eljárás első alkalommal 2010. október 10-re került kitűzésre, azonban a megrendelő képviselői megállapították, hogy a létesítmény még nem alkalmas a műszaki átadás-átvétel megkezdésére a rendeltetésszerű használatot akadályozó hiányosságok miatt.

Az újabb átadás-átvétel kitűzött időpontjában 2013. október 31-én felvett jegyzőkönyv szerint az eljárás már megkezdhető volt. Ez 2013. november 11-ig tartott, ez időpontig kisebb javítási munkák elvégzésére még sor került, majd pedig 2013. november 11-én az átadás-átvételi eljárás sikeres lezárulásáról vettek fel jegyzőkönyvet a felek képviselő. A jegyzőkönyv rögzíti, hogy a tárgyi létesítmény kivitelezése a tervek alapján megfelelően a szerződésben előírt minőségben elkészült, a biztonságos üzemeltetésre alkalmas, kielégíti az élet- és vagyonbiztonság feltételeit.

II.

A II. rendű felperes, mint megrendelő és az alperes, mint vállalkozó között **település 3. neven**, 2013. július 22. napján írásban egy másik vállalkozási szerződés is létre jött, melyben a II. rendű felperesi megrendelő az alperesi vállalkozótól a „**pályázat neve** II. ütem” elnevezéssel lefolytatott közbeszerzési eljárásban meghatározott feltételek mellett építési beruházási kivitelezési munkákat rendelt meg. Ez a már említett kerékpárút egy rövidebb szakaszát érintette, ehhez igazodóan az alperes javára átalánydíjként meghatározott nettó vállalkozói díj 27.618.438,- forint volt. A felek a szerződés II/2.2. pontjában a teljesítési határidőt 2013. augusztus 31. napjában rögzítették. A korábban megkötött I. számú szerződés szövegezésével egyebekben egyező szerződés, kizárólag a kötbér kikötés tekintetében eltérő annyiban, hogy késedelmi kötbért a felek a vállalkozói díj 10%-ában maximalizálták (VII/7/1. pont). E szerződéssel kapcsolatban a közbeszerzési eljárásban adott ajánlat szerint az egyes munkavégzés időtartamát az alperes 62 napban irányozta elő.

A munkaterület átadása azonban késve, 2013. augusztus 5-én történt meg. Ez időponttól számított, még rendelkezésre álló tényleges kivitelezési idő így azonban már csak 26 nap lett volna a

vállalkozó számára, ezért az alperesi vállalkozó 2013. augusztus 31-én „kimentés” megjelölésű irattal fordult a II. rendű felperesi megrendelőhöz, kérve a szerződésben rögzített határidő 2013. szeptember 30-ig terjedő meghosszabbítását, és ennek kötbérfizetési kötelelem nélküli teljesítési időszakként való elismerését. A megrendelő képviselői és a vállalkozó által 2013. augusztus 31-én aláírt jegyzőkönyvben póthatáridőt rögzítettek, 2013. szeptember 30-ra hosszabbítva meg az eredeti szerződési határidőt.

A kivitelezés során a II. számú szerződéshez kapcsolódó nyomvonalon egy már meglévő, burkolt csatornaárok, buszváró építmény, valamint ugyancsak a nyomvonalba eső, akadályozó villanyoszlopok miatt kellett korrekciókat végrehajtani. Ehhez tervezési tevékenység nem járult, a felek helyszíni képviselői végezték el a nyomvonal-módosításokat közös megegyezéssel. A kerékpárút e szakaszának átadás-átvételét 2010. október 10-én nem lehetett megkezdeni, a rendeltetésszerű használatot akadályozó, közösen felvett jegyzőkönyvben tételesen rögzített hiányosságok miatt. A sikeres átadás-átvétel kezdő időpontja 2013. november 8-a volt, ez az eljárás november 11-én zárult le. Az ekkor felvett jegyzőkönyv szerint a tárgyi létesítmény kivitelezése az érvényes tervnek megfelelően, a szerződésben előírt minőségben elkészült, a létesítmény a biztonságos üzemeltetésre alkalmas, kielégítette az élet- és vagyonbiztonság feltételeit. A megrendelő a műszaki átadás-átvételi eljárást lezárhatónak találta, a tárgyi létesítményt átvette.

A felperesek a projekthez kapcsolódó, általuk igényelt pályázati támogatásokhoz utóbb maradéktalanul hozzájutottak, egyúttal az alperes részére mindkét szerződés kapcsán a teljes vállalkozói díjat megfizették.

Mindezt követően az I. számú szerződéshez kapcsolódóan, annak késedelmes teljesítésére hivatkozással a felperesek 2013. november 8-i írásbeli felszólításukban kötbérigényt jelentettek be. Ebben 30 naptári napra számítva összesen 34.571.370,- forint összegű késedelmi kötbért egyetemlegesen kívántak érvényesíteni alperessel szemben, a napi kötbér összegét 1.152.379,- forintban határozva meg. A II. számú szerződéshez kapcsolódó keresetében a II. rendű felperes 2013. szeptember 30-tól számított, 20 napot meghaladó alperesi késedelemre hivatkozással a nettó vállalkozói díj 10%-ának megfelelő kötbér maximumot, 2.761.844,- forint összegben kívánt érvényesíteni. Ezzel kapcsolatos írásbeli felhívását 2013. november 8-án adta ki az alperes felé. Alperes mindkét felperesi kötbérigény teljesítésétől elzárkózott.

A felperesek közös keresetükben egyetemleges jogosultként 34.571.370,- forint és járulékai megfizetésére kérték kötelezni az alperest késedelmi kötbér címén. Álláspontjuk szerint a I. számú szerződés teljesítése során a módosított 2013. szeptember 30-i határidőhöz képest további késedelembe esett az alperes. A késedelem 30 napos időszakára felszámított kötbérigényük teljesítésétől azonban utóbb elzárkózott.

A II. rendű felperes önállóan előterjesztett keresetében 2.761.844,- forint és járulékai megfizetésére kérte kötelezni az alperest ugyancsak késedelmi kötbér címén. Ennek indokaként előadta, hogy a II. számú szerződéshez kapcsolódóan a 2013. szeptember 30-ra módosított határidőt követően 20 napot meghaladó késedelembe esett az alperes így a szerződés szerinti kötbér maximum érvényesítése indokolt.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. A módosított határidőkhöz képest a felperesek által állított késedelmek bekövetkeztét nem vitatta. Álláspontja szerint azonban a késedelmek nem neki felróható okból következtek be. A I. számú szerződés esetében kimentési okként kérte figyelembe venni a 2013. április közepéig terjedő időszakra nézve a téli időjárási viszonyokat, melyekhez fokozott csapadék járult, a nyomvonal-módosításokat szükségessé tevő, ezáltal alperesi munkavégzést akadályozó tényezőket, úgy mint: a nyomvonalba akadályt képező

épület, villanyoszlopok, valamint a nyomvonalhoz túl közeli fasor a kerékpárút III. szakaszán 100 méter hosszan. Az I. számú szerződés esetében 1 hónapos megrendelői késedelem volt a munkaterület átadás-átvétele során, továbbá a nyomvonal-módosítások miatt is további 1 hónapos megrendelői érdekkörben felmerülő többletidő volt szükséges a kivitelezéshez. Előadta továbbá, hogy a munkaterületek átadás-átvételére is csak késedelmesen, szakaszosan kerülhetett sor a párhuzamosan folyó csatornázási munkálatok miatt, melyek szervezése, felügyelete felperesi érdekkörbe esett.

A II. számú szerződéssel kapcsolatban 2013. nyári extrém hőségre hivatkozott, mely nehezítette a munkák intenzív végzését, továbbá ugyancsak késedelmes munkaterület átadás-átvétel történt a II. rendű felperes mulasztásai miatt. Rajta kívülálló okokból nyomvonal-módosítások váltak szükségessé, melyek csak a helyszínen voltak tisztázhatók. Itt egy meglévő, burkolt árok, buszváró építmény elkerülése, valamint akadályként jelentkező villanyoszlopok miatt volt szükséges a nyomvonal korrekció. Ezek 5 héttel hosszabbították meg alperestől független okból a kivitelezést.

Az elsőfokú bíróság szakértői bizonyítás lefolytatása és tanúk meghallgatása nyomán meghozott ítéletével a kereseteket elutasította.

A felperesek Ptk. 246. § (1) bekezdésére alapított, alperessel szembeni késedelmi kötbérigényeinek érdemi elbírálása során abból indult ki, hogy mindkét perbeli szerződés esetében szerződésmódosításokkal 2013. szeptember 30-ig hosszabbították meg a felek az eredetileg meghatározott teljesítési határidőket. A bíróság megállapította, hogy az ezt követő időszak, 2013. október 1. napjától november 11. napjáig, a teljesítés tényleges megtörténtéig, tekinthető kötbérterhes késedelmi időszaknak. A bíróság nem talált olyan bizonyított peradatot, mely szerint erre az időszakra nézve a felek szóban, írásban, vagy akár ráutaló magatartással megállapodtak volna abban, hogy az alperes mentesülhet a kötbérfizetés alól. A felperesek erre az időszakra már nem biztosítottak kötbérmentességet az alperes számára. A bíróság kifejtette, hogy a kötbér felróhatósági alapú jogintézmény, így lehetősége van az alperesnek a kötbérfelelősség alóli kimentésre. E körben az alperest terhelte a bizonyítási kötelezettség. A bíróság az alperesi hivatkozások mérlegelése során figyelembe vette bizonyítékként az Országos Meteorológiai Intézettől beszerzett adatközléseket, valamint az igazságügyi szakértői bizonyítás eredményeként adott szakvéleményt. A bíróság álláspontja szerint a szakértői álláspontok az alperes által hivatkozott kimentési körülményeket alátámasztják, csak úgy mint a meghallgatott tanúk vallomásai. Ezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az időjárási körülményeken túl a tervekben nem szereplő, de a kivitelezés helyén, a nyomvonalba eső, természetben fennálló akadályok is jelentős mértékben késleltették az alperesi munkavégzést. A bíróság kimentő körülményként figyelembe vette azt is, hogy a munkaterület kezdetben csupán részlegesen került átadásra, és a nem alperest terhelő megvalósítási körbe tartozó csatornázási munkák is nyilvánvalóan késleltették a kivitelezést. Mindezekre figyelemmel a bíróság összességében úgy találta, hogy az egyébként jó minőségben megvalósított beruházás során bekövetkezett, nem jelentős mértékű késedelem az alperesnek nem volt felróható, a késedelemért az alperes nem felelős, így késedelmi kötbér megfizetésére sem kötelezhető. Megjegyezte még, hogy az igazságügyi szakértő megállapításai is bizonytalanságokat tartalmaztak arról, hogy a késedelem az alperesnek felróható lenne. Az alperesi álláspontot alátámasztó magánszakvéleményt a bíróság az alperes szakmai nyilatkozataként vette figyelembe. Mindezeket túl a további bizonyítást, mint szükségtelent mellőzte, a kereset elutasítását a jogalap hiányával indokolva.

Az ítélet ellen a felperesek terjesztettek elő fellebbezést, kérve annak megváltoztatását és kereseti kérelmeik szerint az alperes kötbérben való marasztalását. Kérték figyelembe venni, hogy az alperes építőipari-kivitelezői tevékenységet professzionálisan végző szakcég, az ehhez szükséges szakembergárdával rendelkeznie kell, az irányadó kormányrendeletben meghatározott szakmai

feltételeknek meg kell felelnie. Ehhez képest kell mérlegelni, hogy a beruházást a két alkalommal megengedett határidő-módosítás ellenére sem sikerült úgy megvalósítania, hogy kötbérigény ne keletkezzen. Kérték figyelembe venni, hogy az építési napló megnyitására már 2012. november 28. napján sor került. Ebben a szükséges dokumentumok rendelkezésre állására és a 3. szakasz meghatározott kilométerszelvények közötti munkavégzésre való alkalmasságát illetően a felek együttesen írásban nyilatkozatot tettek, emellett az 1., 2. és 4. szakasz pedig teljesen alkalmas volt már ekkor a munkavégzésre. Ennek ellenére 2013. április is a vállalkozó még részben sem vonult fel az általa már írásban átvett munkaterületre, és már előzetesen 2012. november 28-tól 2013. április 14-ig terjedően, az elhúzódó tél miatti munkaszüneteltetést jegyzett be az építési naplóba. Ez felperesi álláspont szerint elfogadhatatlan, az építőiparban kialakult gyakorlat ettől eltérő, ezt a kirendelt igazságügyi szakértő is osztotta. Alperes 2013. április 15-től 7 napon keresztül geodéziai kitűzést, majd pedig bozót- és cserjeirtást végzett. Ezek a munkafázisok a korábbi időszakban már mindenképpen elvégezhetők lettek volna. Az építési napló tanúsága szerint ehhez képest az érdemi munkák valójában csak 2013. május 2-tól kezdődtek meg. A későbbi időszakban is alacsony létszámmal, nem hatékonyan végezte az alperes a kivitelezést, ezt az építési naplóban a műszaki ellenőr több bejegyzése is igazolja, melyek a munka intenzitásának fokozására szólították fel a kivitelezőt. Felperesi álláspont szerint az igazságügyi szakértői vélemény – annak helyes mérlegelése esetén – teljes mértékben megerősíti a felperesi kötbérigényeket. Felperesek sérelmezték, hogy a bíróság a szakértői nyilatkozatokat nem építette be ítélete indokolásába, azokat érdemben nem vette figyelembe, sőt azokkal ellentétes jogkövetkeztetést vont le. Az akadályközlések kapcsán felhívta a figyelmet azon szakértői álláspontra, mely szerint érthetetlen, hogy ezeket a kivitelező nem látta előre, illetve a helyszínt a tervvel nem vetette össze. Ezek az építési akadályok már a munkaterület átadás-átvételekor feltárhatók, észlelhetők lettek volna, mindez elvárható egy szakipari építési vállalkozótól. Ehhez képest az építési naplóban ezzel kapcsolatos akadályközlés rögzítésre nem került sor. Megjegyezték, amennyiben a kivitelező a munkaterület átadásakor nem rögzíti az ilyen akadályokat, vagy azokat nem észleli, akkor a munkaterület átvételét az irányadó jogszabályi rendelkezésekkel ellentétesnek kell tekinteni, ami ugyancsak az alperes felelősségi körébe eső körülmény. Az építési napló vezetése az alperesi kivitelező feladata lett volna, az abban rögzített bejegyzések hiányosságai az ő terhére értékelendők. Mindezekre az igazságügyi szakértői vélemény is kitért. Ezzel ellentétesen a magánszakértői vélemény kifejezetten az alperes kimentésére irányul, az ott leírt kivitelezési akadályok azonban a munkaterület szabályszerű és gondos átadás-átvétele során már feltárhatók, és ezáltal kiküszöbölhetők lettek volna. A meteorológiai körülményekre való hivatkozás az adott kivitelezés esetében ugyancsak nem elfogadható, ennek ellenére ilyen okokból két alkalommal is történt határidő-módosítás, hosszabbítás. Ez elegendő lehetőséget adott volna a beruházás végleges átadására a módosított határidőn belül. Ehhez képest a 42 napos késedelmet a kirendelt igazságügyi szakértő is megállapította az I. számú szerződés esetében.

A munkaterület átadás-átvétele során külön jegyzőkönyvet kellett volna felvenni, mely rögzíti a munkaterület teljes bejárásán tapasztaltakat. A kivitelezőnek ebben nyilatkoznia kellett volna, hogy a kivitelezéssel kapcsolatos akadályozó tényezőket megismerte, illetve azok elhárításáról kinek kell gondoskodnia. Ilyen jegyzőkönyv azonban nem készült. A kivitelezőnek meg kellett volna ismernie, hogy a területen milyen egyéb építési munkák folynak és konzultálni kellett volna a perbeli építkezés helyszínét érintő csatornázási munkákat végző más kivitelezőkkel, összehangolva az építőipari tevékenységeket. A kivitelező a szerződés megkötésekor tisztában volt azzal is, hogy milyen évszakra és milyen teljesítési időpontig vállalja a kivitelezést, így az időjárási viszonyokra való hivatkozás kimentés alapjául nem szolgálhat. A felperesek teljesítést elősegítő szándékot mutattak, határidő-módosítási lehetőséget biztosítottak, végül azonban a kivitelező ezzel kifejezetten visszaélt. Felperesek tételesen számba vették az építési naplóból az építkezésen részt vett kézi munkaerőre vonatkozó létszámadatokat, melyekből kitűnik, hogy a műszaki ellenőr

sürgető bejegyzései ellenére sem fokozta megfelelően a munka intenzitását a kivitelező. A felek építési naplón kívül tett nyilatkozatai, egyeztetései irrelevánsak, az építési napló viszont szabálytalanul vezetett, hiányos, a lezárásával kapcsolatos bejegyzésekre alperes részéről nem került sor. Az alperes által előterjesztett bizonyítékok, nyilatkozatok nem alkalmasak a kötbérfelelősség alóli kimentésre, az építési napló bejegyzései is ebbe az irányba mutatnak.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult. Elsődlegesen kiemelte, hogy a ránézve irányadó jogszabályi előírásoknak megfelelő szakembergárdával rendelkezik, az építkezésen felelős műszaki vezetője mindvégig eljár. A műszaki ellenőr kiválasztása és alkalmazása azonban a megrendelő feladata. A munkaterület átadás-átvétele során az építési napló csak a 3. szakasz meghatározott kilométerszelvényei közötti részének munkavégzésre való alkalmasságát rögzítette, a további szakaszok átadására csak később került sor. Nem vitatta, hogy a téli, kedvezőtlen időjárás időszakában a munkaterületre a felvonulás nem történt meg, ennek magyarázata az, hogy a X... Zrt. nem is ad közutakra november 15. és március 15. közötti időszakra nézve munkavégzési engedélyt. A téli munkavégzés szüneteltetését a megrendelővel történő egyeztetés tette lehetővé. Ebben az időszakban engedélyek beszerzésére került sor. Az első szerződésmódosításhoz kapcsolódóan olyan ígéretet kapott alperes, hogy 2013. március 29. és április 5. között történik a további szakaszok átadása, de erre valójában csak május 2-án került sor. A geodéziai kitűzéseket már ezt megelőzően megkezdte, ezt az építési napló bejegyzések igazolják. A határidő-módosítások nem a kivitelező érdekkörében felmerült okból történtek, hanem a rajta kívülálló, objektív időjárási körülmények miatt, valamint azért, mert párhuzamosan csatornaberuházás is folyt a perbeli területen, melynek koordinálása viszont kifejezetten a felperesi megrendelők feladata volt. A naplóbejegyzésekből - alperesi álláspont szerint - az tűnik ki, hogy a munkaterületek átvétele után folyamatosan emelt létszámmal végeztette a munkákat. Több évtizedes gyakorlatra hivatkozott a mélyépítő, útépítő cégek esetében, melyek általában a kedvezőtlen téli időszakban szüneteltetik a kivitelezési munkálatokat. A szakértői állásponttal ellentétesen hangsúlyozta, a terepakadályokat csak a konkrét nyomvonal kitűzése után lehetett észlelni, ezzel kapcsolatosan szóban történt egyeztetés, kifejezetten a megrendelő képviselőinek kérésére, mivel bármilyen további hivatalos határidő-hosszabbítás a pályázati támogatás elvesztésével járhatott volna. A kerékpárút nyomvonalát nem a kivitelező alperes hibájából kellett módosítani, hanem a felpereseknek kellett volna a tervezési időszakban körültekintőbben eljárniuk. A felmerült terepakadályokkal kapcsolatban építési naplóbejegyzés, illetve levelezés azért nem történt, mivel a felperesek határozott kérése volt, hogy e tényeket írásban ne rögzítsék a pénzügyi elszámolás veszélye miatt. Kérte pontosítani a 2. határidő-hosszabbítással kapcsolatos megállapodás jogalapját. Álláspontja szerint ez ugyanis nem formális szerződésmódosítás keretében történt, csupán a kötbér alóli kimentési kérelmét fogadták el a felperesek. Ennek oka az volt, hogy a támogatóval szembeni kötelezettségei miatt nem járulhattak hozzá formális szerződésmódosítás keretében határidő-hosszabbításhoz. A felperesi oldal a pályázat előkészítésekor sem járt el kellő gondossággal, hiszen a kiírt teljesítési időszak jelentős része téli hónapokra esett. Az építési napló vezetésével kapcsolatban alperes megjegyezte, hogy azt szakemberei az irányadó szabályoknak megfelelően vezették, a műszaki ellenőrnek mindvégig lehetősége volt bejegyzések megtételére. A naplót éppen a műszaki ellenőr zárta le 2013. november 8-án azzal, hogy a munkát befejezettnek tekinti. Az építési naplónak nem hiányossága a szóbeli egyeztetések rögzítésének elmaradása, mivel ezek kifejezetten a felperes kérésére nem kerültek dokumentálásra a pályázati körülmények miatt.

A fellebbezés túlnyomó részében **alapos**.

A perbeli szerződések megkötésének időpontjára tekintettel jelen jogvitában irányadó 1959. évi Ptk-

t alkalmazva megállapítható, hogy a peres felek között két építési-vállalkozási szerződés jött létre, melyek a per tárgyát képezik (Ptk. 402. §). Mindkét szerződésben kötbér kikötésére került sor, továbbá az I. számú szerződés meghiúsulási kötbért is tartalmaz.

A Ptk. 246. § (1) bekezdése szerint a kötelezett meghatározott pénzösszeg fizetésére kötelezheti magát arra az esetre, ha olyan okból, amelyért felelős, nem vagy nem szerződésszerűen teljesít. A szerződésekben írásban, szabályszerű módon lényeges tartalmi elemekkel meghatározott késedelmi kötbér kikötések történtek, melyek alapján a vállalkozói díj meghatározott arányában (0,5%/nap) a késedelem napi szintjén merülhet fel a vállalkozó késedelmi kötbérfizetési kötelezettsége.

Mindkét perbeli szerződésre nézve irányadó, hogy késedelmi kötbérigény esetén elsődlegesen meg kell határozni a szerződésben kikötött befejezési határidő, és a tényleges teljesítés közötti ún. objektív késedelem időtartamát. Ennek megfelelően azt kellett vizsgálni, hogy van-e és hány nap objektív késedelem a kikötött szerződési határidő, illetve annak hatályos módosítása esetén a módosított határidő, valamint a tényleges teljesítés időpontja közötti időszakban. Az objektív késedelem azt a tényt jelenti, hogy a szerződésben kikötött teljesítési határidőhöz képest, ténylegesen a kivitelező részéről a teljesítés mely későbbi időpontban történt meg. A perbeli esetben, a szerződésmódosításokkal meghatározott befejezési határidőt kell összevetni azzal az időponttal, amikor az építmény eredményes műszaki átadás-átvétele megkezdődik (Ptk. 405. § (3) bekezdés). A két időpont napokban meghatározott különbsége az objektív késedelem időtartama. Az objektív késedelmi időszak meghatározásához szükséges bizonyítékokat elsődlegesen a kötbérre igényt tartó jogosultnak kell szolgáltatnia.

Az elsőfokú bíróság helyesen tért ki arra, hogy a kötbér felróhatóságon alapuló jogkövetkezmény. Így önmagában az objektív késedelem bekövetkezése nem feltétlenül jelenti a szerződési szankció alkalmazhatóságát. A jogkövetkezmény eredményes érvényesítéséhez az is szükséges, hogy a kötelezettnek felróható legyen a bekövetkezett késedelem, tehát az valamely felróható szerződésszegéssel okozati összefüggésben álljon. Konjunktív feltétel, hogy a vállalkozó objektíve késedelmes teljesítése vétkes is legyen, azaz ha a teljesítés érdekében nem úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható (Ptk. 318. § (1) bekezdés, Ptk. 339. § (1) bekezdés). Kimentheti magát ugyanakkor késedelme felróhatósága alól a kötelezett annak bizonyításával, hogy a késedelem időtartama vagy annak egy része az érdekkörén kívüli okokra vezethető vissza, illetve, hogy úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható. E körben a kimentéses bizonyítási teher a kötelezettre hárul (Pp. 164. § (1) bekezdés). A kötelezettnek kell tehát kimentenie magát a kötbérfelelősség alól vétlensége bizonyításával, exculpációs, azaz kimentéses bizonyítási teher hárul rá e körben (Legfelsőbb Bíróság, Kúria, BH 2015/224. szám alatt közzétett eseti döntések). A perben rendelkezésre álló okirati bizonyítékokat, igazságügyi szakértői véleményt, valamint a tanúbizonyítás eredményét a kifejtettek szerinti bizonyítási teher-kiosztás tükrében kellett mérlegelni a bíróságnak a Pp. 206. § (1) bekezdés alapján (BDT 2013/2/24. számon közzétett eseti döntés).

A két szerződés esetében külön-külön kellett vizsgálni a kifejtettek szerinti elbírálási szempontokat, illetve azt, hogy a felek a rájuk háruló bizonyítási kötelezettségeknek mennyiben tettek eleget.

I. számú szerződés

E szerződés esetében az objektív késedelem meghatározásánál figyelembe kellett venni, hogy a felek két alkalommal is módosították a teljesítési határidőt. Első alkalommal írásbeli szerződésmódosítással került sor erre 2013. március 22-én. Ekkor az eredeti, 2013. május 31-i határidőt 2013. augusztus 30-ig hosszabbították meg. Lényeges, hogy ennek okaként írásban kifejezetten a kerékpárút bizonyos szakaszainak nyomvonalába eső szennyvízcsatorna-építés elhúzódtását jelölték meg. A második alkalommal egy alperes által kért határidő-hosszabbítást

fogadott el a felperes 2013. augusztus 21-én írásban. A felek az építési terület átadáskori, 2013. I. negyedévben tapasztalt téli időjárási viszonyokkal indokolták ezt. A felperes az alperesi kérelem szerint ekkor úgy nyilatkozott írásban, hogy 2013. szeptember 30-ig kötbérmentesnek tekinti a teljesítési időszakot. Az alperes kérelme és az azt elfogadó írásbeli válasz két olyan egybehangzó akaratnyilvánítás, melyek a Ptk. 240. § (1) bekezdése szerinti szerződésmódosítást eredményeztek. Mindebből következően 2013. szeptember 30-ig terjedően az I. számú szerződés késedelem nélkül teljesíthető lett volna az alperes részéről. Az objektív késedelem időszaka csak ezt követően merülhetett fel.

A 2013. október 10-re kitűzött átadás-átvételi eljárás azonban a készre jelentés ellenére sikertelen volt. A megrendelői oldal képviselői ekkor hibalistát állítottak össze, mely miatt megtagadták az átvételt. Ennek megalapozottságát az alperes a felvett jegyzőkönyvben nem vitatta, sőt abban kifejezetten rögzítésre került, hogy a létesítmény nem alkalmas az átvételre, rendeltetésszerű használatot akadályozó hiányok miatt, melyek tételes felsorolása is megtörtént. Az alperes ezt külön vélemény nélkül ellenjegyezte, mely tényállási körülményt úgy kell értékelni, hogy elfogadta az átadás-átvételt akadályozó hibák fennálltát. Az újabb átadás-átvétel megkezdésére csak 2013. október 31-én kerülhetett sor. Erre az időpontra nézve adott újabb készre jelentést ugyanis az alperesi vállalkozó. Ez a műszaki átadás-átvételi eljárás már sikeresen zajlott le, 2013. november 11-én a felperesi oldal kiadta a teljesítési igazolást, mely a teljesítés végső időpontjának tekintendő. A bírói gyakorlat szerint a sikeres átadás-átvétel esetén az arra fordított, műszakilag szükséges időtartam azonban nem vehető objektív késedelmi időszakként figyelembe. Sikeres átadás-átvétel esetén a teljesítést az átadás-átvétel kezdő napjával kell meghatározni (eBDT 2006/1472. II. pont, BDT 2008/1804. III. pont).

A felperesi oldal ezt figyelembe véve 2013. szeptember 30-tól október 30-ig terjedő 30 napos időszakra kívánt kötbérigényt érvényesíteni. Ezt az objektív kötbérterhes időszakot az igazságügyi szakértői vélemény utóbb ugyancsak megerősítette (16. sorszámú szakvélemény 36. oldal 4.4. pont). Erre az időtartamra nézve terhelte tehát az alperesi vállalkozót a már említett kimentéses bizonyítási kötelezettség. Az alperes a késedelem felróhatósága alól annak bizonyításával mentheti ki magát, hogy a késedelem időtartama, vagy annak egy része az érdekkörén kívüli okokra vezethető vissza, hogy úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható, tehát felróható szerződésszegést nem követett el.

Alperes az I. szerződés esetében a kimentés körében a munkaterület elhúzódó, részleges, szakaszos átadására, téli időjárási körülmények miatti akadályoztatásra, továbbá terepakadályok kivitelezéskori felmerülésére egyaránt hivatkozott. A perbeli esetben többlétnyállási elemként merült fel azonban, hogy a felek pontosan megjelölt, körülírt akadályok felmerülése miatt két alkalommal is módosították a teljesítési határidőt. A bírói gyakorlat ezt általában úgy értékeli, hogy a vállalkozó a késedelmének kimentése céljából nem hivatkozhat olyan akadályokra, amelyek a szerződés módosítása előtt merültek fel, és amelyek ismeretében tett módosítási javaslatában konkrét időpontot jelölt meg a szerződés módosított befejezési határidejeként (EBD 2014.P.14. szám alatt közzétett elvi döntés, Legfelsőbb Bíróság (Kúria) BH 2006/2/50. számú eseti döntés, EBDT 2007/1627. szám alatt közzétett eseti döntés). Amennyiben ugyanis a vállalkozó a módosított teljesítési határidőt is lekési - ahogy az jelen esetben is történt -, akkor a kimentés érdekében már csak olyan kimentő akadályozó körülményekre hivatkozhat, amelyek a szerződésmódosítás időpontja után merültek fel. A szerződésmódosítás előtti akadályokra azért nem hivatkozhat eredménnyel, mert éppen a határidő-módosítás újabb időpontjának kitűzésénél a felek ezeket az akadályozó körülményeket már figyelembe vették. Perbeli esetben e körben az időjárási viszonyokat, valamint a kivitelezési időszak elején párhuzamosan még folyó csatornázási munkálatokat konkrétan megjelölték a felek írásbeli egyeztetéseik során. Ezen kimentési okok tehát figyelmen kívül maradnak, kötbér alóli mentesülés alapjául nem szolgálhatnak (BDT 2013/7-8/115.,

BDT 2006/2/50. számon közzétett eseti döntések).

A terepakadályokat illetően az I. számú szerződésnél egy akadályt képező, a nyomvonalba eső magánépület, villanyoszlopok, és egy túl közeli fasor merült fel az alperesi hivatkozások között. A bírói gyakorlat e kimentési körben főszabályként azt veszi figyelembe, hogy a késedelem felróhatósága alóli kimentést csak az eredményezheti, ha a tervdokumentáció fel nem ismerhető fogyatékosai, vagy más, előre nem látható műszaki rendellenességek miatt kerül sor olyan nagy volumenű pótmunkákra, amelyekhez tervmódosítások, áttervezések is járulnak. Még ez esetben is elvárás a vállalkozó felé, hogy megfelelő munkaszervezéssel próbálja meg a határidőt tartani (EBD 2014.P.14. II. pont). A perbeli esetben tervmódosítást nem igénylő nyomvonal kiigazítások történtek, melyeket a felek helyszínen jelenlévő műszaki képviselői egyeztetés útján, a gyakorlati kivitelezés körében meg tudták oldani. A késedelem alóli kimentést azért csak tervmódosítást igénylő nagyobb műszaki tartalmú pótmegrendelések eredményezhetik, mivel a szerződéskötéskor egy gondosan eljáró vállalkozótól elvárható, hogy a felismerhető tervfogyatékoságból eredő többletmunkákat felmérje. A kivitelezőnek a tervdokumentációkat előzetesen, még a szerződés megkötése előtt meg kell vizsgálnia, azokra szakmai észrevételeket ekkor tehet. Ha e kötelezettségének felróhatóan nem tesz eleget (azt elmulasztja), úgy utóbb a következményeket viselni tartozik, különösen átalányáras díjazással kötött szerződés esetén. A perbeli I. számú szerződés több pontja is rögzíti, hogy az alperes a teljes pályázati és tervdokumentációt áttekintette, megvizsgálta, sőt előzetes közös helyszíni felmérésre is utalás történt a szerződésben (szerződés I/1., 2., és 1.3.pontok). Ezekből kitűnik, hogy a vállalkozó már a közbeszerzési eljárás során megismerte a teljes műszaki dokumentációt (tervek, műszaki leírások, hatósági engedélyek), és azok tartalmát módja volt helyszíni bejárás on egybevetni a munkaterületen tapasztalható tényleges körülményekkel. Mindezeket túl az alperesi vállalkozó szerződési nyilatkozatában kijelentette, hogy a feladat ellátásához szükséges mértékben a munkaterületet megismerte. A szerződés I.1.3. pont 3. bekezdésében pedig még egy kifejezett joglemondó nyilatkozatot is tett, mely szerint a terv, az építési helyszín, illetve a költségvetés esetleges eltéréseire utóbb kimentésként nem hivatkozhat. Az ítéletábra álláspontja szerint mindezekből következően a nyomvonal módosításokkal kapcsolatos esetleges kivitelezés elhúzóda s a vállalkozó gondatlan szerződéskötésére vezethető vissza, késedelmének kimentésére ez szintén nem alkalmas.

A gondos szerződéskötési elvárás körébe tartozik továbbá az is, hogy a téli időszakra vállalt, közutat érintő kivitelezésekhez a vállalkozó az engedély beszerzési lehetőségeket ismerje, így a közútkezelői engedély kiadással kapcsolatos problémák felvetése sem tekinthető önhibán kívüli okra történő hivatkozásnak.

Önmagában a munkaterületek szakaszos átadása sem mentesítő körülmény. A bírói gyakorlat általános elvárása a vállalkozóval szemben, hogy megfelelő munkaszervezéssel a már megkapott, átvett munkaterületekre koncentrálja a kivitelezést. Megjegyzendő, hogy ezzel kapcsolatos építési napló bejegyzések a szerződés VIII.8.2. és 8.3. pontjai ellenére nem történtek. A 2012.11.28-i munkaterület átadása valóban részleges volt. A munkaterület szerződésben kikötött időben történő átadásának elmaradása a megrendelő közbelső intézkedési kötelezettségének elmulasztásából is adódhat, ilyen esetben a Ptk. 302. § b.) pont főszabálya szerint, a vállalkozó az akadályoztatott munka megkezdését megtagadhatja, vagy a szerződéstől elállhat (BDT 2004/983. számú eseti döntés). Amennyiben azonban megkezdí a munkát a már átvett szakaszon, úgy differenciáltan vizsgálni kell, hogy a munka megkezdését milyen mértékben és mely szakaszokon akadályozta az átadás elhúzóda s. Amennyiben a kivitelező számára lehetséges, hogy másutt, más nyomvonal szakaszokon a munkát megkezdje, úgy az elvárható tőle kárenyhítési körében. Adott esetben a vállalkozótól még az is elvárható, hogy ő maga tegye - utóbb a megrendelő felé felszámítható saját költségvállalással - a munkaterületet munkavégzésre alkalmassá. A perbeli esetben az alperes a

munkaterületek 2013.03.04-én a III. szakasz tekintetében részlegesen, a többire teljesen megkapta, az építési naplóba ezzel kapcsolatos kifogásokat nem jegyezte be. Ilyet a kivitelezés folytatásának akadályaként a szakértő sem állapított meg. Az alperes a munkát 2013. áprilisig meg sem kezdte. A munkaterület átadással kapcsolatos kimentési bizonyítás eredménytelensége miatt, e tekintetben sem fogadta el az ítélet tábla a bizonyítékok mérlegelése alapján az alperes kimentési hivatkozását.

Az ítélet tábla végül külön hangsúlyozza, hogy a közbeszerzési eljárás eredményeként létrejött építési vállalkozási szerződés késedelmes teljesítése történt meg az alperesi vállalkozó részéről. Ilyen esetben figyelemmel kell lenni arra is, hogy a pályázaton résztvevő vállalkozók esetleg éppen a fenyegető magas késedelmi kötbér miatt tettek eltérő feltételekkel, később vesztesnek bizonyult ajánlatokat, emiatt nem nyerhették meg a pályázatot. A többi pályázóval szemben jutna méltánytalan előnyhöz az a vállalkozó, amelyik az általa vállalt rövidebb határidő műszaki betarthatatlanságára történő utólagos hivatkozással a késedelem jogkövetkezményei alól mentesülne. A közbeszerzési eljárás eredményeként létrehozott építési vállalkozási szerződések a kötbér kötelezettség vonatkozásában tehát a bírói gyakorlat részéről szigorúbb megítélés alá esnek a kimentési hivatkozások mérlegelése során (EBD 2014.P.14/I. pont).

Összegezve a bizonyítékok értékelését: az ítélet tábla - az elsőfokú bírósággal ellentétben - az I. számú szerződés esetében az alperes egyetlen kimentési hivatkozását sem találta alaposnak, önhibán kívüli okra visszavezethetőnek. A teljes objektív késedelmi időszakra nézve kivitelezői érdekkörön kívül eső, őt a kötbér szankció alól mentesítő okot az alperes nem tudott felhozni, illetve bizonyítani, így a kereset szerint 30 napra számított kötbérfizetési kötelezettsége, felróható szerződésszegése (Ptk. 298. § a.) pont szerinti kötelezeti késedelembe esés) miatt fennáll.

Az ítélet tábla figyelembe vette azonban, hogy az alperes másodlagosan késedelmi kötbér mérséklés iránti kérelmet is előterjesztett. Az I. számú szerződésben a felek a késedelmi kötbér felső határát nem rögzítették, ez lehetővé tette a teljes 30 napos határidőre a vállalkozói díj 0,5%-0/nap mértékű kötbér felszámítást, melynek összege így már meghaladta a 10%-os arányban kikötött megghiúsulási kötbér összegét is. Ez irányú, külön kérelem esetén a bíróság vizsgálja, hogy a Ptk. 247. § (1) bekezdése által lehetővé tett kötbér mérséklés feltételei fennállnak-e, a kikötött kötbér túlzott mértékűnek tekinthető-e az adott esetben. A kialakult bírói gyakorlat szerint a kötbér mérséklés vizsgálatának fő szempontjai között szerepel, hogy a szerződésszegés folytán érte-e számottevő kár a kötbérre jogosultat, és fennállnak-e olyan körülmények, amelyek a szerződésszegő fél egyébként felróható magatartását enyhébben megítélhetővé teszik (Legfelsőbb Bíróság (Kúria) GK 17. számú állásfoglalás, BH 2005/281. szám alatt közzétett eseti döntés). A felek a másodfokú eljárásban megtartott tárgyaláson úgy nyilatkoztak, hogy a vállalkozói díj kifizetése teljes egészében megtörtént, ez azért is lehetséges volt, mert a felperesi oldal a teljes uniós támogatási összeghez hozzájutott. Ebből következően nem volt vitatott, hogy számottevő hátrány a felperesi oldalt az alperesi szerződésszegéssel kapcsolatban nem érte. Az alperesi teljesítés a szerződésben elvárt minőségben, szerződésszerűen megvalósult. A rendeltetésszerű alkalmasságot és a megrendelő által elvárt minőséget az átadás-átvételi jegyzőkönyv rögzíti. Mindezek tükrében az alperesi szerződésszegés – 30 napos késedelem – összességében enyhébben megítélhető, ez pedig alapul szolgálhat a felső határ nélküli kötbér mérséklésére. Ennek mértékét az ítélet tábla a bírói gyakorlat figyelembevételével akként határozta meg, hogy a megghiúsulási kötbér mértékében találta indokoltnak a késedelmi kötbér maximálását (BDT 2012/2706. szám alatt közzétett eseti döntés). Mindezekre tekintettel az I. számú szerződés esetén az ítélet tábla a vállalkozói díj 10%-ához igazodó, a megghiúsulási kötbérnek megfelelő maximummal meghatározott kötbérmérték szerint, 23.047.500,- forintban találta indokoltnak az alperes marasztalását I. és II. rendű felperesek, mint egyetemleges jogosultak javára. A marasztalási tőkeösszeg után a Ptk. 298. § a.) pont, valamint Ptk. 301/A. § (1) és (2) bekezdés szerinti késedelmi kamatot is fizetnie kell alperesnek, akit az ez irányú, külön kereseti kérelemre tekintettel a Ptk. 301/A. § (3) bekezdése szerinti ún. behajtási

költségátalányban is marasztalni kellett (Legfelsőbb Bíróság (Kúria) BH 2010/151. számon közzétett eseti döntés).

II. számú szerződés:

A perbeli kerékpárút második, rövidebb szakaszára vonatkozóan csak II. rendű felperes kötött megrendelőként vállalkozási szerződést az alperessel. Ez esetben a vállalkozói díj 10%-ában maximálták a felek a késedelmi kötbér mértékét, míg egyebekben az I. számú szerződésben kikötött feltételekkel egyezően került sor a megállapodás megkötésére.

A felperesi hivatkozás szerint a 2013. július 22-én megkötött szerződést 2013. augusztus 31-ig kellett volna alperesnek teljesítenie. Nem vitatott tény, hogy a munkaterületet a megrendelő késedelmesen adta át, erre csak augusztus 5-én került sor. Az alperes erre tekintettel kért szeptember végéig kötbérmentességet, ezt II. rendű felperes a kérelem szerint engedélyezte is. Ez jogi tartalma szerint ugyancsak a Ptk. 240. § (1) bekezdés szerinti szerződésmódosításnak felel meg. Az így meghatározott 2013. szeptember 30-i határidő helyett azonban csak november 8-án került sor az átadás-átvételi eljárás megkezdésére, mely ebben az esetben 2013. november 11-én sikerrel zárult. Ekként 2013. szeptember 30-tól november 8-ig terjedően merül fel objektív késedelmi időszak szerződés vonatkozásában. Megjegyzendő, hogy ez esetben is az október 10-re kitűzött átadás-átvételi időpontban még nem volt sikeres az eljárás, erről jegyzőkönyv rögzíti hibalistával, hogy a létesítmény miatt nem volt alkalmas a rendeltetésszerű használatra. Az objektív késedelem tehát szeptember 30-tól november 8-ig 39 nap volt, azonban már 20 napos késedelmi időszakra számítva a kikötött 10%-os késedelmi kötbér maximumot elérte a szerződésszerűen követelhető kötbér összeg. Ennek megfelelően történt a II. rendű felperes részéről a perbeli igényérvényesítés.

Az alperes kimentésként a munkaterület késedelmes átadását, valamint a II. szakaszban villanyoszlopok, nyomvonallal való egybeesését, és egy buszmegállóépület kikerülésének szükségességét hozta fel. Az ítéletábra az I. számú szerződéshez kapcsolódóan részletesen már kifejtett indokokból azonban ezeket a hivatkozásokat sem találta elfogadhatónak. E szerződés vonatkozásában is külön kiemелendő, hogy szerződésmódosítás történt, mely során a feleknek mindenképpen figyelembe kellett venniük a munkaterület késedelmes átadás-átvételét, hiszen augusztus 5-ét követően, tehát a terület átadás tényleges időpontjának ismeretében kötötték a felek ezt a szerződésmódosítást. Ennek előzményeként alperes kimentési kérelmében utal is erre (keresetlevél F/11. számú melléklete). Az új határidőnek tehát alperes akkori saját álláspontja szerint is elegendőnek kellett lennie ahhoz, hogy késedelem nélkül, maradéktalanul teljesíteni tudja a szerződést. Mindebből következően a munkaterület késedelmes átadására kimentési okként utóbb nem hivatkozhat.

A munkavégzést nehezítő terepakadályokat illetően ugyancsak lényeges, hogy itt sem volt szükség tervmódosításra, így a nyomvonal módosítás szükségessége ez esetben sem tekinthető olyan jelentős pótmegrendelésnek, amely a kivitelezést nagyobb mértékű elhúzódnását okozhatta volna. A nem vitatott tényállás szerint a felek képviselői a helyszínen meg tudták oldani a tervtől eltérő kitérési módosításokat (16. sorszámú igazságügyi szakvélemény 38. oldal 3. bekezdés). Lényeges, hogy a szerződés VIII/8.2., valamint VIII/8.3. pontjai szerint, itt is külön írásban vagy építési napló bejegyzésekkel kellett volna az alperesnek akadályközléssel élnie, ilyenre azonban a II. számú szerződés esetében sem került sor. Mindezen körülményeket mérlegelve az ítéletábra a keresetet a II. számú szerződés esetében teljes egészében megalapozottnak találta.

A kötbér vállalkozói díj 10%-ban maximált összegének mérséklésére nem látott további indokolt lehetőséget, így e szerződés tekintetében a kereseti kérelem szerint marasztalta felperes javára alperest, a keresetben pontosan megjelölt Ptk. 301/A. § (1) bekezdés, valamint (3) bekezdés szerinti járulékokkal együtt.

Az elsőfokú ítélet fenti tartalommal történt részbeni megváltoztatása folytán (Pp. 253. § (2) bekezdés) az alperes vált pervesztessé, ezáltal mellőzni kellett a felperesek elsőfokú perköltségben való marasztalását. A jogalapot tekintve teljes egészében pervesztés alperest az ítélet tábla a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján első- és másodfokú eljárási költség megfizetésére kötelezte. A felperesi jogi képviselő ügyvédi munkadíjának összegét a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b.) pontja, valamint az (5) és (6) bekezdések alapján állapította meg.

Az illetékviselést az ítélet tábla megosztotta a felek között, az alperes marasztalása erejéig köteles külön felhívásra az állam javára az elsőfokú és fellebbezési illetéket megfizetni a 6/1986. (VI.26.) IM számú rendelet 13. § (2) bekezdés, valamint 15. § (1), (3) bekezdések szerint. Az I. számú szerződéshez kapcsolódóan a kötbérmérséklés összegéhez igazodó pertárgyérték után számított első- és másodfokú illetéket a felperesek személyes illetékmentessége folytán az államnak kell viselnie (6/1986. (VI.26.) IM számú rendelet 14. §).

Szeged, 2016. november 24. napja

Dr. Gaálné dr. Jobbágy Ildikó s.k.	Dobler László s.k.	Béri András s.k.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő